

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	6 juni 2023	n.v.t.

Onderwerp

Tijdelijke exploitatieovereenkomst veer Maassluis-Rozenburg met Damen

Advies

1. Het aankondigen van het voornemen tot het aangaan van een tijdelijke exploitatie overeenkomst voor het veer Maassluis-Rozenburg met Damen Financial Participations Holding B.V., ter overbrugging van de periode om middels een Europese openbare aanbesteding een nieuwe exploitant te contracteren.
2. Het aangaan van bijgevoegde tijdelijke exploitatieovereenkomst van twee jaar met Damen Financial Participations B.V. voor de inzet van een voet-fiets veer, met twee keer een verlengingsoptie van een jaar én met een intentie-afspraken om te onderzoeken of afspraken kunnen worden gemaakt over het laten varen van een autoveer, onder o.a. de volgende voorbehouden:
 - a) dat tegen de voorlopige gunning aan Damen Financial Participations B.V. als vervoerder voor het veer Maassluis - Rozenburg geen bezwaar wordt gemaakt binnen de stand still periode na publicatie (zie beslispunt 1), én
 - b) dat PS met bijgevoegd statenvoorstel hebben ingestemd.
3. Machtigen van gedeputeerde Baljeu tot het tekenen van de tijdelijke exploitatieovereenkomst en het aanbrengen van redactionele wijzigingen, na afloop van de stand still periode van 20 kalenderdagen als er geen bezwaar is gemaakt, onder de voorwaarde dat PS ingestemd hebben met het bijgevoegde Statenvoorstel.
4. Het voor aankondigen van het voornemen een Europese openbare aanbesteding te organiseren ter gunning van een exploitatieovereenkomst voor het veer Maassluis – Rozenburg.
5. Vast te stellen het bijgevoegde Statenvoorstel waarin Provinciale Staten worden verzocht om:
 - In te stemmen met het wijzigen van de ontvanger van de begrotingssubsidie van € 600.000 voor 2023, € 1.200.000 voor 2024 en € 600.000 voor 2025 voor Damen Financial Participations Holding B.V. ten behoeve van de exploitatie van het een voet-fietsveer Maassluis Rozenburg voor de periode juli 2023 tot en met juni 2025, exclusief indexering 2024 en 2025;
 - De in de begroting 2023 opgenomen bijdrage voor een begrotingssubsidie aan AquaSwets B.V. te wijzigen voor het bedrag behorende bij de overeengekomen dienstverlening voor 2023 en op naam van Damen Financial Participations B.V. te stellen;
 - Het in de begroting 2023 en 2024 opgenomen onderhoudsbudget van € 275.000 aan te merken als subsidiebudget en in te zetten als onderdeel van de exploitatiebijdrage voor de exploitatie van het voet-fietsveer van het Veer Maassluis-Rozenburg;

- Aanvullend extra budget van in totaal € 200.000 voor de looptijd van de tijdelijke concessie op de begroting te brengen voor de opvang van mogelijke inkomstenderving van Damen Financial Participations B.V. en dit bedrag te dekken uit de reserve Mobiliteit;
 - De financiële consequenties verwerken in de Najaarsnota 2023.
6. Geheimhouding op te leggen op besluit 2 met de bijbehorende bijlage op grond van artikel 84 van de provinciewet jo. artikel 5.1 van de Wet open overheid.
 7. Vast te stellen de publiekssamenvatting met betrekking tot de Tijdelijke exploitatieovereenkomst veer Maassluis – Rozenburg.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om:

- In het Statenvoorstel toe te lichten waarom behandeling van dit voorstel zo spoedig mogelijk dient te gebeuren;
- Aan het Statenvoorstel toe te voegen dat de provincie zal trachten de extra gemaakte kosten te verhalen via de curator;
- Het financiële kader in het GS-voorstel te verduidelijken met de passages uit het Statenvoorstel.

Bijlagen

- Exploitatie overeenkomst Damen Financial Participations B.V.
- Statenvoorstel PS 5 juli 2023

1 Toelichting voor het College

Voorgeschiedenis

Sinds oktober 2022 vaart er geen autoveer meer op het traject Maassluis – Rozenburg en wordt er een voet-fiets veer ingezet om de overlast voor de reizigers zoveel mogelijk te beperken. De provincie heeft met de exploitant AquaSwets B.V. veelvuldig en intensief overleg gevoerd over de situatie. Omdat dit overleg niet geleid heeft tot het weer inzetten van het autoveer heeft de provincie de exploitant op 19 december 2022 in gebreke gesteld en is de vervoerder op 16 januari 2023 gesommeerd om uiterlijk 15 februari 2023 ten minste één veerpont voor auto's volgens de overeengekomen dienstregeling in te zetten op het traject Maassluis-Rozenburg. De sommatie heeft geleid tot nieuwe gesprekken tussen de provincie en de vervoerder. In deze gesprekken heeft AquaSwets B.V. haar zorgen geuit over de exploitatie van het veer Rozenburg-Maassluis-Rozenburg. De gevolgen van corona en de oplopende kosten van brandstof, onderhoud en personeel de afgelopen jaren hebben een negatief effect gehad op de exploitatie. Dit maakt dat AquaSwets B.V. niet de financiële middelen heeft om de benodigde reparaties aan het veer uit te voeren. De inschatting is dat de reparaties aan de Blankenburg en de Staeldiep bij elkaar ruim € 2 miljoen kosten.

De afgelopen periode bent u regelmatig geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot het veer Maassluis – Rozenburg. Eerder is aangegeven dat de besprekingen met AquaSwets B.V. niet hebben geleid tot een pakket aan afspraken dat voor de provincie redelijk en haalbaar is en voldoende zekerheden biedt. De door AquaSwets B.V. geboden 'garanties' hebben niet de vorm en ook niet de omvang die in verhouding staat tot de financiële inspanning die de provincie moet leveren. Ook de benodigde aanvullende exploitatiebijdrage is aanzienlijk hoger dan nu het geval is en daarmee niet passend binnen de juridische kaders. Op 25 mei 2023 gaf de onderneming aan dat het faillissement was aangevraagd voor twee bij de veerdienst betrokken B.V.'s en werd het voet-fiets veer de Otter uit de vaart gehaald. Daarop heeft de provincie op 26 mei 2023 de exploitatie overeenkomst eenzijdig opgezegd. Op dit moment is er alternatief vervoer georganiseerd met een tijdelijke veerpont van de KRVE aangevuld met busvervoer van RMC.

Aangaan van een tijdelijke exploitatie overeenkomst met Damen

Zoals u eerder gemeld heeft Damen aangeboden te voorzien in een tijdelijke oplossing, ter overbrugging van de periode totdat er middels een Europese aanbesteding een nieuwe exploitant kan worden gecontracteerd. Damen heeft onderzocht of het mogelijk is om al direct een autoveer in te zetten, maar dat blijkt niet zo snel realiseerbaar. Om deze reden zijn in de exploitatieovereenkomst met Damen afspraken opgenomen over het inzetten van een voet-fiets veer. Hiervoor zal Damen de Aqua Runner of een vergelijkbaar voet-fiets veer inzetten. De Aqua Runner is vanaf juni 2023 beschikbaar voor de veerdienst Maassluis-Rozenburg, heeft een capaciteit van 130 passagiers en kan drie keer per uur (beide zijden) worden ingezet. Hierdoor kunnen er meer fietsers en voetgangers worden vervoerd dan met het voet-fiets veer de Otter (capaciteit voor 80 passagiers) en een hogere frequentie geboden worden. Wel moet Damen nog voldoende personeel verwerven om de Aqua Runner in de vaart te kunnen brengen. Hiervoor zal Damen ook personeel benaderen dat betrokken was bij de veerdienst. Vanaf het moment dat Damen in staat is om de Aqua Runner in de vaart te brengen, wordt er een onderhandse opdracht verleend om de periode te overbruggen tot de exploitatieovereenkomst kan worden getekend.

De belangrijkste elementen van de exploitatieovereenkomst zijn de volgende:

- De exploitatieovereenkomst heeft een initiële looptijd van twee jaar, die maximaal twee keer met een jaar kan worden verlengd;
- Damen voert met het voet-fietsveer de dienstregeling uit zoals die is overeengekomen met AquaSwets B.V., behoudens de inzet van een tweede veerpont in de spits;
- De provincie verleent een exploitatiebijdrage van € 1,2 miljoen per jaar;
- Het ondernemingsrisico ten aanzien van de kosten ligt bij Damen, wel garandeert de provincie minimale reizigersopbrengsten van € 350.000 per jaar;
- Damen zal zich inspannen zoveel mogelijk het personeel dat direct betrokken is bij de huidige veerdienst over te nemen;
- Damen doet onderzoek naar de mogelijkheden om alsnog een autoveer te kunnen inzetten op de veerdienst. In de exploitatieovereenkomst wordt daarom afgesproken dat Damen binnen zes weken na ondertekening van de overeenkomst de provincie een voorstel zal doen voor de ingebruikname van een autoveer.

Tot slot staan er in de exploitatieovereenkomst een aantal opschortende voorwaarden, te weten dat:

- De overeenkomst met AquaSwets B.V op een doeltreffende wijze is beëindigd;
- Binnen een door de Provincie gestelde periode na aankondiging van het voornemen de exploitatieovereenkomst met Damen te sluiten geen bezwaar is gemaakt tegen de intentie van de provincie de opdracht te gunnen;
- Damen voldoende personeel kan organiseren om de veerdienst te kunnen uitvoeren.

Standstill periode en vooraankondiging Europese aanbesteding

De noodmaatregelen met Damen worden getroffen naar analogie van artikel 5, lid 5, van de PSO-Verordening. Strikt genomen is deze verordening niet van toepassing op de onderhavige opdracht. Op grond van dit artikel in de PSO-verordening is het toegestaan om noodmaatregelen te treffen in de vorm van een onderhandse gunning wanneer de dienstverlening uit dreigt te vallen, bijvoorbeeld doordat de concessiehouder failliet gaat. Een noodmaatregel mag maximaal twee jaar duren totdat de decentrale overheid een nieuw openbare dienst contract gunt onder de voorwaarden van de PSO-verordening. We stellen evenwel voor om in de exploitatieovereenkomst een verlengingsoptie op te nemen met twee keer een jaar, voor het geval de voorbereiding en implementatie van een Europese aanbesteding meer tijd kost dan twee jaar. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer er een nieuwe veerpont wordt voorgeschreven in de aanbesteding.

Ten einde meer zekerheid in te bouwen is het raadzaam de voorgenomen onderhandse gunning vooraf te laten gaan door een (vrijwillige) aankondiging als bedoeld in artikel 4.16, lid 1, van de Aanbestedingswet teneinde het risico te beperken dat de onderhands gegunde opdracht op een later moment op vordering van een zich benadeeld voelende concurrent door de rechter vernietigd wordt (op grond van het ter zake bepaalde in artikel 4.15 Aw). Hierbij wordt na deze aankondiging een standstill periode in acht genomen van minimaal 20 werkdagen. Na afloop van deze periode kan de exploitatieovereenkomst met Damen worden getekend. Tevens wordt er tegelijk met de genoemde aankondiging een vooraankondiging gedaan van het voornemen een Europese aanbesteding te gaan voorbereiden om de veerdienst voor een langere periode te gunnen, zodat geïnteresseerde marktpartijen geïnformeerd zijn over deze mogelijkheid.

Instemmen Provinciale Staten met wijziging begroting

Middels de bijgevoegde Statenvoorstel worden Provinciale Staten gevraagd om in haar vergadering van 5 juli 2023:

- In te stemmen met het wijzigen van de ontvanger van de begrotingssubsidie van € 600.000 voor 2023, € 1.200.000 voor 2024 en € 600.000 voor 2025 voor Damen Financial Participations Holding B.V. ten behoeve van de exploitatie van het een voet-fietsveer Maassluis Rozenburg voor de periode juli 2023 tot en met juni 2025, exclusief indexering 2024 en 2025;
- De in de begroting 2023 opgenomen bijdrage voor een begrotingssubsidie aan AquaSwets B.V. te wijzigen voor het bedrag behorende bij de overeengekomen dienstverlening voor 2023 (conform de bijgevoegde tijdelijk exploitatieovereenkomst) en op naam van Damen Financial Participations B.V. te stellen;
- Het in de begroting 2023 en 2024 opgenomen onderhoudsbudget van € 275.000 aan te merken als subsidiebudget en in te zetten als onderdeel van de exploitatiebijdrage voor de exploitatie van het voet-fiets veer van het Veer Maassluis-Rozenburg;
- Aanvullend extra budget van in totaal € 200.000 voor de looptijd van de tijdelijke concessie op de begroting te brengen voor de opvang van mogelijke inkomstendering van Damen Financial Participations B.V. en dit bedrag te dekken uit de reserve Mobiliteit;
- De financiële consequenties verwerken in de Najaarsnota 2023.

Zoals aangegeven is er met Damen afgesproken binnen zes weken na ondertekenen van het contract een voorstel te doen voor een autoveer. Dit voorstel kan betekenen dat er alsnog een aanvullende begrotingswijziging noodzakelijk is door PS.

Financieel en fiscaal kader

Op basis van de Algemene wet bestuursrecht (artikel 4:23 Awb) kan een begrotingssubsidie pas worden verleend als de bijdrage met naam van de subsidieontvanger en met het bedrag waarvoor maximaal subsidie kan worden verleend op de begroting wordt gezet. Dit betekent dat een begrotingssubsidie aan Damen Financial Participations B.V. pas door Gedeputeerde Staten beschikbaar kan worden gesteld wanneer het onderhavige besluit door Provinciale Staten is vastgesteld. De consequenties van dit besluit worden in de Najaarsnota (administratief) verwerkt. Om de exploitatiemiddelen daadwerkelijk beschikbaar te kunnen stellen verzoeken Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten in de vergadering van 5 juli as. in te stemmen met onderstaand besluit om de voor de veerdienst Maassluis- Rozenburg gereserveerde middelen beschikbaar te stellen voor Damen. De overeenkomst met Damen is aangegaan onder voorbehoud van wijziging van bestemming door PS van de daarvoor beoogde middelen. Op jaarbasis is in 2023 circa € 950.000 (inclusief de LBI-indexering) gereserveerd voor de veerdienst Maassluis – Rozenburg.

Daarnaast is voor 2023 en 2024 nog € 275.000 in de begroting opgenomen voor een onderhoudsbijdrage aan de autoveren. Dit traject is echter al in 2022 afgerond, maar niet uitgevoerd zodat deze middelen ingezet kunnen worden voor het tijdelijke contract. In totaal zijn dan voldoende middelen beschikbaar voor de exploitatiekosten van de inzet van het beoogde voet-fiets veer door Damen. Daarnaast wordt PS verzocht in te stemmen met een extra bijdrage aan de exploitant indien de opbrengsten van de kaartverkoop tegenvallen. Deze bijdrage wordt geschat op maximaal € 200.000 voor een periode van twee jaar. Deze bijdrage is nog niet in de begroting opgenomen. Daarom wordt PS verzocht om dit aanvullend extra budget van in totaal

€ 200.000 voor de looptijd van het tijdelijk contract op de begroting te brengen en dit bedrag te dekken uit de reserve Mobiliteit. Voor een eventuele verlenging van de tijdelijke concessie is op dit moment op de begroting € 950.000 per jaar beschikbaar. Mocht een verlenging aan de orde zijn dan volgt hierover een nadere besluitvorming door GS en PS.

Op grond van de Algemene subsidieverordening Zuid-Holland 2013 (Asv) is GS het bevoegd orgaan om over subsidieaanvragen te beslissen. Echter in het geval van een begrotingssubsidie kan GS pas de subsidie verlenen als PS de middelen voor een begrotingssubsidie op de begroting plaatsent met daarbij de vermelding van de subsidieontvanger en het bedrag waarop ten hoogste de subsidie kan worden vastgesteld, conform het bepaalde in artikel 4:23 Awb lid 3 sub c Awb. Indien PS heeft ingestemd om deze begrotingssubsidie op de begroting van 2023 te plaatsen, kan GS de subsidie aanvraag van Damen in behandeling nemen.

Totaalbedrag excl. BTW : € 600.000 voor 2023, ten behoeve van de exploitatie
Programma : Ambitie 2 - Bereikbaar Zuid-Holland
Financiële risico's : De opbrengstgarantie brengt met zich mee dat er een risico reservering noodzakelijk is van € 200.000.- over de looptijd van de exploitatie overeenkomst.

Juridisch kader

De bijgevoegde concept overeenkomst is opgesteld in overleg met een extern deskundige. Deze heeft ook onderstaande risico's onderschreven.

De volgende juridische risico's zijn puntsgewijs relevant:

- Inkomstengarantie is niet in overeenstemming met doel van een concessie. Het uitgangspunt van een concessie is dat de concessiehouder het exploitatierisico van de veerdienst draagt. Hoewel de exploitant het kostenrisico draagt is de opbrengstgarantie in deze zin in strijd met de aanbestedingsrechtelijke regels en kan ongewenst precedentwerking tot gevolg hebben. Een noodconcessie kan slechts voor maximaal twee jaar worden aangegaan. Door een verlengingsoptie op te nemen, is er geen sprake meer van een noodconcessie analoog aan artikel 5 lid 5 van de PSO-verordening. De waarde van de opdracht die aan Damen wordt gegund, had - nu de geraamde waarde ervan de toepasselijke Europese drempelwaarde overschrijdt - (Europees) moeten worden aanbesteed.
- Risico op onterechte staatssteun. Zowel de externe jurist als de interne juristen zijn van mening dat er een risico is op onterechte staatssteun.
- Budgetrecht PS. Zoals beschreven kunnen er pas exploitatiemiddelen beschikbaar worden gesteld aan de nieuwe vervoerder nadat Provinciale Staten de middelen uit de begroting die voor de veerdienst Maassluis-Rozenburg zijn gereserveerd hebben bestemd voor Damen Financial Participations B.V. Dit geldt ook voor bijdragen die de op dit moment in de begroting opgenomen budgetten te boven gaan.

Geheimhouding wordt opgelegd op besluit 2 met de bijbehorende bijlage op grond van artikel 84 van de Provinciewet, omdat deze bedrijfsgegevens bevat waarvan bekendmaking tot schade kan leiden, omdat sprake is van vertrouwelijke bedrijfsgegevens waarvan de openbaarmaking ingevolge artikel 5.1, tweede lid, onder f, van de Wet open overheid achterwege dient te blijven.

Voorafgaande besluitvorming

De belangrijkste voorafgaande besluitvorming is dat de provincie de huidige exploitant AquaSwets B.V. op 19 december 2022 in gebreke heeft gesteld en op 16 januari 2023 heeft gesommeerd om uiterlijk op 15 februari 2023 ten minste één veerpont voor auto's volgens de overeengekomen dienstregeling in te zetten op het traject Maassluis-Rozenburg. Op 25 mei 2023 gaf de onderneming aan dat het faillissement was aangevraagd voor twee bij de veerdienst betrokken B.V. 's en werd het voet-fiets veer uit de vaart gehaald. Op 26 mei 2023 heeft de provincie eenzijdig de exploitatie overeenkomst met AquaSwets B.V. opgezegd.

Proces

Het uitvallen van de autoveren van het veer Maassluis – Rozenburg heeft geleid tot maatschappelijke onrust, klachten en Statenvragen. Zolang de Blankenburgverbinding nog niet is opengesteld is er behoefte aan een autoveer, maar het is vooral het langzaam verkeer dat gedupeerd is door de uitval van de veerdienst. Met de inzet van de veerpont de Otter en de verplaatsing van het ponton naar de veerstoep van Rozenburg was de situatie voor het langzaam verkeer tijdelijk verbeterd, maar de veerpont De Otter is zoals beschreven inmiddels uit de vaart. De provincie heeft tijdelijk vervangend vervoer ingezet met behulp van een voet-fiets veer en aanvullend busvervoer. Damen Financial Participations B.V. beoogt voor veerdienst de Aquarunner in te zetten, maar dient eerst voldoende personeel te werven en benadert hiervoor ook het personeel van AquaSwets B.V. Daarbij zal Damen binnen zes weken na het tekenen van de exploitatieovereenkomst een voorstel doen voor een autoveer. Gezien de maatschappelijke gevoeligheid worden alle stappen zorgvuldig afgestemd met de betrokken overheden, belangenorganisaties en met Provinciale Staten. Ook de zorgvuldige omgang met het personeel van AquaSwets B.V. dat betrokken is bij het veer Maassluis – Rozenburg is een punt van aandacht.

Participatie en rolname

Niet van toepassing.